

Эсэгэ ороноо, эхэ нютагаа эб хамта мандуулая!

БҮРЯАД УНЭН

1996
декабриин
28

Үбэлэй дунда
сагаан хулгана
харын
19
гарагай 7
СУББОТО
№ 250 (19590)
Газетын сэн хэлсээгэ

1921 оной
декабриин
21-һээ гараа

Бүгэдэ арадай сонин

Юрын хүн: **орёо асуудалнууд,
онсо бодолнууд**

АНГАНАН СЭДЬХЭЛЫЕ ТЭЖЭЭХЭ МҮНХЫН УНАН

2

болохонь ха.

"Эрдэм болбосоролгүй, харанхы зонинь хүтэлхэдэ хүнгэн" гэхэн хараа бодол манай засаг түрэ баримтална аа гү гэхэн һэжэг түрэдэг. Һанаад үзээл даа. Буряад зон хэр утнаа эрдэм һуралсалда, багшада, ном сударта эхэ хүндэтэйгоор хайтдаг. Буддые "Бурхан багша" гэжэ нэрлэхэһээ эхилээд, "Эрдэм бэлэг - орхим баялаг" гэхэ мэтын олон сэдэн оньһон үгэнүүд бии байха. "Ном гэшэ пангин юм, тэрэниие хахалжа болохогүй, хүндэтэй газарта түрэ байха ёһотой" гэхэн һургаал үеһөө үедэ дэмжуулагдаг бэлэй. "СССР гүрэн хадаа эгээн олон уншагшадтай гүрэн" гэжэ 1970-аад онуудта яһала бэшгэдэг һэн. Үнэхөөрөө, түрэ үедэ һайн номуудые, классика, хүүгэдэй литература олохонь хүнд инэг бэлэй, номой магазинуудта ута гэгшын ээлжээн зогсодог байгаа. Харин мүнөө номууд харахада, дүүрэн, тээд ямар юумэн уншагшадта дурадагдана гэшэб? Детективүүд, элдэб кинороманууд, эротическа шэглэлэй зохёолнууд үнгэтэ хабтанатай, гоё гэгшын, үнгэтэй саарһан дээрэ хэблэгдэхэй. Хүүгэдтэ зориулагдаһан номууд гэжэ булай үнэтэй. Буряад номууд гарахаяа болёо шахуур, хаа-яал спонсорнуудай мүнһэн туһаламжаар, үсөөн хэһэгээр зарим авторнуудай номууд гарадаг болонхой.

Ямар түхэлэй кино-видеофильмүүд сэнхир эфранда харуулагданаб? Үнөөхил алалсаан, наһалдаан, алта мүнһэнэй түлөө агаа мээни, порнографи. Үдэр, һүнигүй нимэ юумэ хаража байхадаа, бага наһанай хүүгэдэй, эдиршүүлэй һанаа сэдхэхэдэ ямар ойлгомжо бүрилдэнэ гэшэб?! Республикымнай Правительствоо энэ асуудалаар байһша оной ноябриин 19-дэ тусхай тогтоол абаад, тэрэнь декабриин 14-дэй үдэрһөө хүсэндөө оробо. "Буряад Республикада эротическа удхатай продукция таралгые гуримшуула тухай" тогтоол соо иимэ янзын бүхы эд бараа, фильм, ном гэхэ мэтые наймаалха, харуулаха талаар зарим гэдн хорилго, хизаарлалта нэрлэгдэһэн байна. Энэ түрүүлһын алхамһаа гэдэгтэ сүхарингүй, залуу үгэнэйнгөө оюун ухаан, сэдхэл бодолые муу муухай юумэлһээ арһалан хамгаалха хэрэгые бүгэдэ зоноороо дэмжээл!

Буряад хэлэн дээрэ бараһан шэнэ ном гартаа барихаяа болёод, дамсаһаа ориганса "Буряад үнэһөө" уншаһаяа болёод, эхэ хэлэмнай яагаад хүгжэхэб? Мүнөө, мүнэ таһанай үгы сагта, эхээр хохидожо байһан түрэл сонинтоо дэмжэхэ зомнайһые үсөөншэг ха даа. Энээнине захил хэлһын дүнгүүд харуулана.

"Түрэл хэлээ орхихо гэшэ түрэнэн эхээ хаяһантай адли гэшэ. Тэдэ хойшонхи үрн бэсынгээ урда зэмэтэй болохын һуури табижа эхилнэ" гээд Цокто Номтоев бэшэһэн юм.

Байдалай хүнэр хүндэһөө сүхэрһэн, этигэл найдалаа алдаһан хүнэй сэдхэл ангадаг. Ангаһан сэдхэхэдэ дахин ами оруулаха, сэдхэхэдэй тэжээл болохо арһатай юун бииб гэхэдэ, һайхан эрххи үгэ, дуун, энхэрэл... Буряад хүнэй сэдхэхэдэй тэжээл - бурхан гурбан эрдэмдэ һүзгэлэ, сэдэн ном, һайхан буряад аялга дуун, уян шүлэг. Энэ мүнхын уһанай, арһан булаган нэрлэхэгүйн тула Эхэ хэлэн хэрэгтэй. Арадайһанай эгээн эхэ баялаг - хэлэнэй, үндэһэн соёлой түхөө тэмэжэ гараха сагнай тулажа ерээ.

Туяна САМБЯЛОВА,
журналист.

ЭНЭ ДУГААРТАМНАЙ:

Алдар суень алдаха
ёһогүйбди

2



Буряадай радиогой 65 жэлэй

4-5

ойдо

АГААРАЙ ДОЛГИНДО АРАД
ЗОНОО АМАРШАЛДАГ
НҮХЭДНАЙ

6-7

К.К. Рокоссовскиин түрэхөөр

100 жэлэй ой

8

ХЭЗЭЭДЭШЬЕ МАРТАГДАХАГУЙЛ

АМАРШАЛТАНУУД

Буряад Республика, Улаан-Үдэ, Каландаришвили,
23. "БУРЯАД УНЭН" газетын редакци.

Саха Республикын Правительствоо газетын алдарты
75 жэлэй ойн баяраар халуунаар амаршална.

Танай газетэ хадаа Буряад орондо ажаһуудаг
арадуудай ажабайдалай туйлалтануудые гэршэлэн
харуулдаг гэрэл толи мүн. Манай республикануудай
арадуудай хани харилсаанда, бэе бээ ойлголсон
дэмжэлгэдэ журналистнууд ехэ үүргэ дүүргэнэ. Манай
арадуудай хоорондох хани барисаае улам бэхижүүлхэ
эрмэлзэлымнай батадхана.

Газетын хүдэлмэрилэгшэдтэ зохёохы
амжалтануудые, энхэ тайбаниие, Россин мэдээсэл
тараадаг албан соо ёһото һуурияа эзэлэн оршохыень
хүсэнэбди.

Саха (Яхад) Республикын Правительствын
Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшын
уялгануудые дүүргэһинэ
Семен НАЗАРОВ.

Улаан-Үдэ, Каландаришвили, 23. "БУРЯАД УНЭН"
газетын редакци, редактор АНГАРХАЕВТА.

Хүндэтэ манай нүхэдүүд, "Буряад үнэн" һонинной
байгуулагдаһаар 75 жэлэй ойн һайндэрөөр танай
газетын коллективые халуунаар амаршалнабди. Танай
газетэ хүнгэн бэшэ, зохёохы ажалай ба байгуулалтын
алдарты зам гаталаа, буряад арадай ажабайдалда
дүүргэһэн үүргэнь сэгнэшэгүй ехэ.

Мүнөө газетэ улам гүнзэгы удхатай болоо, удха
шанарынь дээшлһээр.

Хүсэл эрмэлзэл ехэтэйгээр, бата зорилготойгоор
түрэл арадайнгаа аша туһада, һайхан ерээдүйнь түлөө
хурса гуурһаяа шэглүүлыт. Зол жаргал, энхэ элүүрые
хүсэнэбди.

Ойн һайндэртэтнай ерэжэ шадаагүйдэмнай, хүлисыт.
Зүгөөр һанаан сэдхэлээрээ хододоо таанартайгаабди.

Буряад хэлэн дээрэ долоон хоногтоо нэгэ удаа гарадаг
"ТОЛОН" газетын редакциин коллектив.

бан жэлэй саада гэв, СССР гүрэнэй һалан
архада, манган ехэ эхэ газарһаа багахан
рогуудай таһаран онгоһондол гү, али
аргүй үргэн далайда айсбергинуудай бөө
эз холодон, улам холодон сааналһан мэтэ
эрэл түрөө һэн. Сууга уран зурааша
ессегой "Герникада" хүнэй бэсын, амгадай
бүе мусын олон таһардаһанай хэтэдээ
гөө бүтэн болохогүйгоор зурагдаһан мэтэ,
Р түрэмнай хэдэн олон бөө даһан гүрэн
эд үлэнгээл даа...

мээндэ алдан хэдэн үеын совет зоной ухаан
хамтые холбоһон нэгэ ниитэ үндэһэ
тай байһан шэнги аад лэ, һүүдэй арбан
ий хугаада айхабтар ехээр хубилаһаа
а, анги, мөжө болон хубаараа бэшэ гү?
малыно-экономическа талаар Росси гүрэнэй
итгоходо, зомнайһые баян, үнгэтэй гэжэ
д илгаржа эхилээ. Экономикодо
үүлэгдэдэг реформонууд урагшагүйдөөд,
ий дура гутаана, "засаг ба арал" гэхэн
шэддөөе улам хурсадуула. Гүрэн түрэн
гаа сагта, түүхын алиһые шатада энэ
шэддөөн байһан, байхашье. Гэбэшье гүрэн
ажаһуудаг арад зоной оюун бодолой, ниитэ
ий хүгжэлтэһөө тэрэнэй хурса, гүнзэги,
энгэйһын бага бэшээр дулдыдаха гээд
адана.

Арад бүхэн ямар бэ, тиимэл засаг
шадта хүртэхэ" гэхэн сэдэн үгэ бии ха

но сагта, энэ гүрэндэ ажаһууха үйлһн
тэй зон гэшээлди даа.
үнөөнэй хүшэр, доройтоһон байдалые
жа гарахын тула экономикаёо нэргээхэ,
аргаар хүгжөөхэ гэжэ оролдохол ёһотой
аабза. Гэбэшье, зоёойнгоо, обществын
н ухаан, зүрхэ сэдхэхэдэ хандаха, тон ехээр
арха шухала гээд һанагдана.

голиин геройн хэлэгшээр, хэрбээ
агай ямарһые шатада "хулгайшан
айшанаа унанхай, баһал хулгайшанаа
жа" байгаа һаань, экономика
линуудай хүдэлхэнь, һайн тээшээ
алалтануудай болохонь хэлсээтэй.

элгүүрэй экономикадо шэлжэн оролго
шые олон зон нигэжэ ойлгоһон байна:
Түргоор лэ байжажа, зоори сүлдүүдэ
жэ хэрэгтэй. Ямар аргаар мүнэ одоонини,
агүй, дэлгүүр лэ ха юм, хүн бүхэндэ сүдөө
нхэй. Тиимэһээ дээдэ һургуулида эрдэм
далжа гү, али искусствын, соёлой
тэжэлнүүдые шэлэһэнэй огто хэрэггүй,
эгэн, хоһон ябахан!

ингэжэл хэдэн зуун, мянган мэргэжэлтэ
манар, эмнэд, соёлоднай ажалаа орхижо,
бүлээе тэжээхын тула наймааншад болонхой,
нажаргүй газар зогсоһон даа.

ургуулинуудта - багшанарай, эмшэлгын
и зургаануудта - врачнууд болон
сестрануудай дуталдажа байхада,
ономикые хүтэлбэрлгын онсо гурим"
осхогдоод, хүдэлһэн үсөөн зоной үшөө 40
центныен хороохо тухай шийдхэбэри
абал даа.

Эрдэм һуралсал, эдүүрые хамгаалга
рһэтэ бэшэ" гэжэ Россиин Конституци соо
гдэһэнһые һаа, энэмнай хуул гүдэбэригэн

Адууна мал үсхэбэрилгэ - амин шухала халбари

АЛДАР СУУЕНЬ АЛДАХА ЁЪОГҮЙБДИ

Урдань манай шотагайхид ажалдаа үндэр үрэ дүнгүүдые туйладаг гэжэ яһала суутай солотой байһан ааб даа. Тэрэ үеын колхозой түрүүлэгшэ Социалис Ажалай Герой Жамсо Бальжинмаевич Ванкеевэй, эрхим хаалишад Долгоржаб Цырендоржиева, Дэлжэд Жалсанова, түрүү хонишод Бүгид Батуева, Бүгид Банзаракцаева болон бусад ажална бэрхэ хүнүүдэймнай нэрэ соло республика соо нилээд эдэлдэг байгаа.

Тээд мүнөө тэрэ сагнай бусаатагүйгоор ошоо, түүхын баримта боложо үнгэрөө. Хүдөө ажахындай бүхыдоо, колхознайнь тад ондоо болоо, хамаг юмэн хубилаа.

Тингэбэнь газар шотагнай, зоной хэжэл байдаг үнөөхил ажал, хүдэлмэриншэ угай хүнүүднэй хуунаараал байһа ха юм. Энээн дээрһээ юунэйнь болоо, хэды хүндэ сагай ерээнье хада. Юороогэй ажалнад, малнад урданайнгаа нэрэ солье алдаха ёһогүй, эхэ алданашыггүй гэжэ хэлэхэ үндэһэн бии.

Хэнэйнь мэдэһээр колхозой мүнөөнэй үйлдэбэрин хэмжээ, адууна малай гооо гэдэ далаад-нагад онуудайхитай жэниэхын аргагүй юм ааб даа. Гэбэнь, манай колхоз энэ үнгэрэгшэ 1996 ондо 3455 гектарга орооһото ургамалуудыетариха, тэндэһээ 42,3 мянган центнер тарьяа сохорго абаа. Зундаа гандуухан уларилтай байгаанше хаань, гектарай 12,3 центнер ургаса хуряагдаа. Энээнэй ашаар үрэхэ хүрэнгээ хааха, зоной эдихэ тарья талха ноосолхэ, гүрэнэй эдээ хоолой корпорацитай тоосохо орооһо абаабди. Хаалин үнээдгэ, эхэ хонидго бага зэргэ үгтэхэ тарянай зүйлнь байха аабза.

Малайнгаа условно толгой бүхэндэ дунда зэргээр 14 центнер шахуу тэжээлэй единицэ болохо үбһэ хоолтой үбэлжэлгэдэ ороо һэмди. Намар хожомног болотор яһала дулаан байгаад, олонхи мал бэлнээр идэ һайса ябажа, тэжээл зааха алмагдаа бээ.

Юрэдөөл үбһэн, силос, сенаж гэхэ мэтын тиймэ элбэг бэшэнье хаань, малаа бараг һайн ондо оруулаха аабзабди гэдэ һанагдана. Нолоомо ношо яһала элбэг ха юм.

Һүүдэй жэлүүдгэ аймагай, республикынше гээлдээ, бусад ажахынуудтай адли манай колхоздо урдынхитай жэниэхэдэ, адууна мал нилээд үсөөлгөдөө, Сэхынь хэлэхэдэ, үсөөлгөнгүй байхынше аргагүй болоо. Урданайхидал адыар олон мал арыяд, тэдэнээ хайшан гэжэ үбһэ хоолоор, һайн байра өйдөлаар хангахалһи? Тэжээл өхөөр бэлдэхын тула техникэ олон хэрэгтэй, тарялан, сабылангай ургаса дэһшээлэхэ, тэндэ минеральна

үтэгжүүлгэ һайса хоруулаха шухала. Тээд шэнэ трактор, машина тэдэнгэ хэрэгтэй, шэнгэн түлшэ, тоһодолгын хэрэгсэл, минеральна үтэгжүүлгэ гэхэ мэтые худалдажа абаха мүнгэн мүнөө хаана байхаб? Ажахын халбаринуудһаа абанан продукция худалдажа, урагнаа ябаха сагынь бэнэ.

Энээн дээрһээ гүүртэ, фермнүүдгэ 1300 шахуу үхэр, тэрэ тоодо 400 үлүүтэй һу хаалин үнээдые, мүн 6400 шахуу хонидые үлөөгоод, эдэ малаа барагаар эдэсүүлжэ, харууһалжа, тэдэнгээ аргатай һаа, аһаг шэмэ һайса абаха гэжэ оролдообди.

Жэһээлхэдэ, һу хаалина яажанше дооһоолуулахагүй гэжэ фермнүүдэй коллективүүд яһала арга шадалаараа гэмсэнэ гэхэдэ, алдуу болохогүй. Тусхайлбал, нёдондо ажахыда үнээн бүриһөө дунда зэргээр 1680 килограмм һүн һаагдана һаа, энэ барагдахана байһа 1996 ондо тэрэнше 2000 килограммда хүргэхэ арга бии. Юуб гэхэдэ, жэлэй 11 һарын дүнгөөр колхоз соо үнээн бүриһөө нёдондоной энэ үчынхидэ орходоо 430 гаран килограммаар эхэ һүн һаагдаад байгаа. Бүхыдоо 4600 шахуу центнер һүн худалдагдана гэхэ гү, али энэмнай нёдондонойхиһөө 7 процентээр эхэ болоно.

Эгээд олон үнээдгэй Ташарай фермынхид (даагшань Р. Д. Доржиева) энээнгэ горигтой хубита оруулаа. Эндэхи түрүү хаалишад Зинаида Самбуева, Татьяна Убеева, Людмила Гымнинова, Цынилма Цырендоржиева болон бусад урда мэтэ нүхэдтөө оролдоотой ажалай жэһээ харуулажа ябанад. Үдэнгын фермнээ бэрхэ хаалишад Светлана Тагарова, Долгор Ринчинова гэгнэдые дурдахаар.

Мүнөө үбэлжэлгын үедэ Ташарай фермынхид үдэрэй 600 гаран килограмм һу абана. Үнээн бүхэндэ бага зэргэ үбһэн, мүн дуран соонь голоомон, үдэрэй 20 килограмм силос, 800 грамм талха тарянай зүйл эдюулгэнэ.

Сагаан эдэснэй зүйлэй сэнгэйн тула уршагынье хаань, али аргаар һу хаалина дэһшээлүлэхэ болонобди. Энэмнай ябашы мүнгэн болохо ха юм. Һүсэ бидэ өөһэднгоо заахан тоһондой заводто буйдуулажа, тоһо, зоохэй, ээ иэй болгожо, хүдэлмэриншэдтөө ажалайнь түлөөһэндэ үгэнэ, х у д а л а н а б д и. М ү н Гусиноозёрск хотын дэлгүүртэнье абаашажа, килограммынь 22-23 мянган түхэрингөөр худалданабди. Тэрэнгээ гадна хүүгэдэй саадга, хургуулин столоводо, больницата баһал үдэр бүри бага бэнэ һу оруулаха хэрэгтэй.

Манай эндэ гол түлээб хоёр ондоо үүлтэрэй

үхэрнүүд үсхэбэрилгэдэг. Һу хаалимнай фермнүүдгэ ехэнхидэ хоомогор болон симментал үүлтэрэй мал харууһалагдана. Тиихэдэ холын гүүртэйүүдгэ мяханай казахай улаа малаан үхэрнүүд үсхэбэрилгэдэг юм.

Колхоз анханһаа хойшо хонин ажалаараа суурхадан байһан аабдаа. Урдань нэгэ үедэ хонин һүрэг 40 мянганда хүрөөд байгаа гэлсэдэг. Мүнөө отаранүүдгэ 6400 шахуу хонид, тэрэ тоодо 3200 гаран эхэ хонид харууһалагдана. 1996 ондо хонин бүхэнгөө 3,5 килограмм ноһон хайшалагдаа, зуун эхэ хонин бүриһөө 60 гаран хурьгад түлжүүлгэдэ.

Хонидойнгоо ноһые бидэ "Улаан-Үдын парин сэмбын мануфактура" гэжэ акционернэ эмхин ПОШ фабрикада тэрэнгэй багалһан хэлсэснэйнгээ ёһоор тусаанабди. Юуб гэхэдэ, манай ажахы "Алтан утаһан" гэжэ рес публиканска эблээдэ оронхой ха юмбиди. Энэнь юугээрэ һайн бг гэхэдэ, эблээдэ ороһон ажахынуудга тусаһан ноһондо, хониндой мяхайда нэмэлтэ мүнгэн үгтэхэ зэргэһэй бшуу. Манай тусаһан ноһонной килограмм бүхэшинь, бүхы нэмэлтэүүдгээ 25 мянган түхэрингэ болодог. Гадна тусаһан ноһондоймнай гүлөө мүнгэнэй орондо манда машина, техникын түлшэ, тоһон, эд хэрэгсэлгэхэ мэтэ үгтэдэг байна. Тиихэдэ үшоо хонидойнгоо үүлтэрые һайжаруулхын тула бидэһэй үүлтэртэ хусануудые худалдажа абахада, харууһалахаданай хэрэгтэй хүнгэлэлтэһэй урьһаламжа үгтэхэ зэргэһэй юм.

Тобшолол хэхэдэ, байдалай хэды хүнэр хүндэ, улам орёо боложо байгаанше хаань, хүдөөгэй ажахынууд али аргынь оложо, адууна мал үсхэбэрилхэл ёһотой гэжэ һананаб. Хүдөөгэй зон малгүйгоор яажа ажаמידархаб даа.

Д-Ц. ГАЛСАНОВ,
Сэлэнгын аймагай
Карл Марксын
нэрэмжтэ колхозой
түрүүлэгшэ.

Үчинэйшье эндэхид иимэ хүнэр хүндэ байдалда ороогүй юм. Үбэлэй хүйтэнэй хаһын хахадлаашыггүй байхада, аймага зарим ажахынуудай гүүртэ, фермнүүдгэ малайнь эдиж ондо орохо үбһэ тэжээлэй ехэнхи хубинь һалашанхай байһа. Хабар тээшэ, үхэр малай ядахын сагта хагдаңда бэлшэж эхилхэ бологторшье нилээд хоолол даа.

Эндэмнай үнгэрһэн хабар-зунай ехэ ган гасуурай хойшоло болоно. Тэрэнгээ боложо, Бэншүүрэй аймагай ажахынууд энэ ябажа байгаа үбэлжэлгэдэ оройдоол 51,8 мянган центнер (хэрэгтэй үбһэнэйнь 30 процентнье болоногүй) үбһэтэй ороо һэн. Харин урда жэлдэнь 110 гара мянган центнер үбһэтэй байгаа. Тэрэнгэлэн 1996 ондо миил 650 тонно сенаж, мүн 24, мянган тонно силос дарагдана байһа.

Тодорхойлон хэлэхэдэ, эндэхи олохон ажахынууд малай

"ЯАЖА ОНДО ОРОХО БАРНАД БЭ?"

условно толгой бүхэндэ дунда зэргээр 4-5 центнершье болохогүй үбһэ хоолтой үбэлжэлгэдэ ороо бшуу. Тэдэнгэ тоодо хамтын "Сибирь", Булюутэйн, Елаанийн ажахынууд Охин-Булагай совхоз ороно.

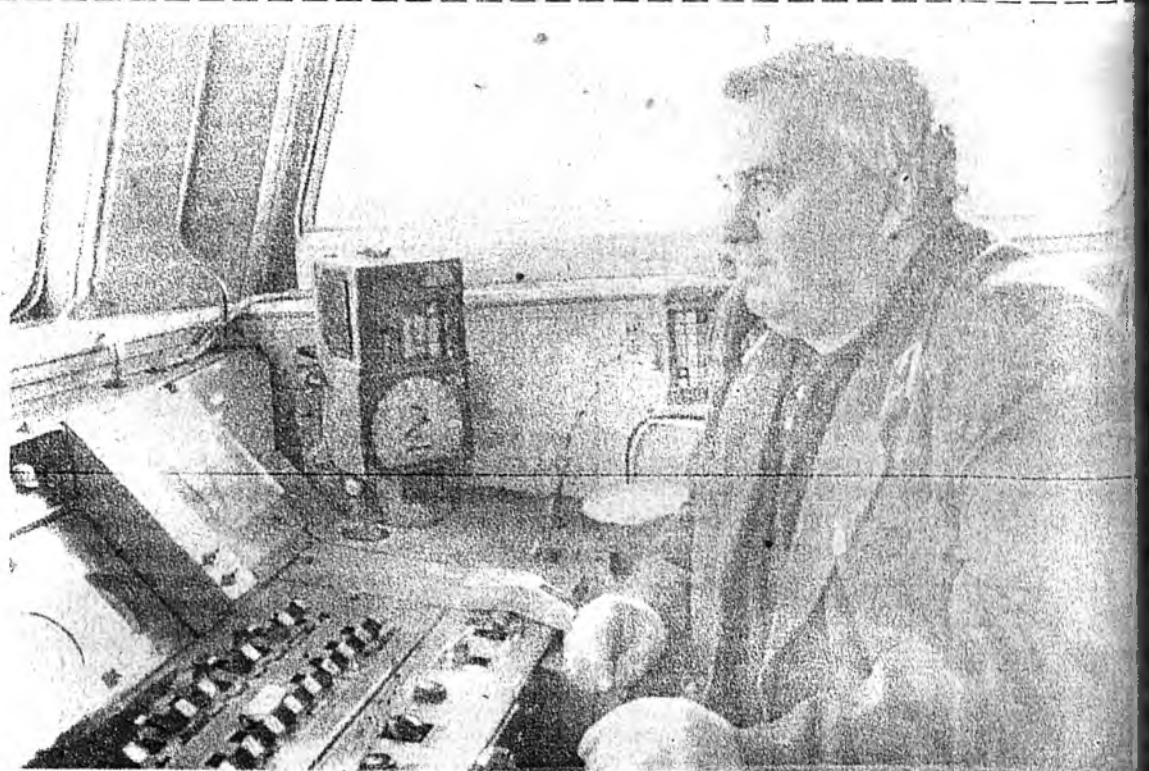
Һаяхан бидэ "Сибирь" ажахын ферма, гүүртэнуудгэ ябажа харвабди. Урдань малай томо комплексо байһан гүбэй фермад мүнөө 420 үхэр, тэрэ тоодо 145 үнээд, 27 түрэхэ гунжан харууһалагдана. Малайнь тэжээлэй хооһо хоотонууд соо бага-сага голоомондой бутархайһаа бэнэ ноу мүн харатданагүй. Хооһодон үнээд, гунжадан моорлэдэхын лэ дууладана.

Эдэ олон малдаа оройдоох 1000 хүрэхөгүй центнер үбһэтэй, 800 тонно тухай силос гүй үбэлжэлгые эхилхэ һэмди. Тэрэ мүртөө шэмэгэ гэжээлэй шапарынь тон муу. Үбэлжэлгэдэ ороһонгоомнай хойшо нилээд саг үнгэрөө, үбһэ, силос гөритой хубинь эдидэншоо. Гамна гамнатарнай, үбһэ, силос бага боложол байна. Эдэ малнай яажа ондо орохо барһад б гэжэ һанаа зобооно. Ажахын хүтэлбэрилгнэд ондоо тээлүү малай эдихэ үбһэ хоол бэдэрнэл хэбэртэй агша, - гэжэ фермые даагша Сергей Герасимов хэлэнэ.

Эндэхи нүгөөдэ Топкын фермын байдал баһал иимэрхүү Бүхы дээрэн фермнүүдэй малшад, хаалишад гол түлээ өөһэднгоо хүсоор намартаа үнээдэй, тугал, буруунуудай хашаануудые дулаалһан, заһабарилһан юм. Үшөө муу юмэн гэхэдэ, фермнүүдгэ нэгэшье онһон түхээрэлг хүдэлгэдэнэгүй. Малшад байра соохи үхэрэй шабаһан сөбөрлэхэ, үбһэ, силос, голоомо зөөжэ үгэхэ хүдэлмэрин хуу гараар хэнэ. Байранууд соонь хүйтэн, пойтон, харапхы

Юрэдөөл, иимэ хүнэр хүндэ эрхэ байдалда хүдэлжэ байһан зонойнгоо ажалые зааханше хүнгэдхэхэ талаар ажахын хүтэлбэрилгнэд анхараал ёһоор хандуулаһагүй гэжэ хэлэхээр. Тэрээн дээрһээ фермнүүдгэ ноун мүртэй һуһынь һаагдахаб даа. Мэдээжэ, Олонхи үнээдыннь һаагдахаб боһиһоор, саг урид нэрэгнээр үчинэй.

В. БОРИСОВ



1-дэхи классай машинист Владимир Александрович Тхоров эгсэ 30 жэлэй хугасаа соо Улаан-Үдын М. И. Калининэй нэрэмжтэ локомотивна деподо һананайнгаа хани нүхэр, инженер Людмила Александровнатыа хамта хүдэлнэ. Тэдэнэр хоюулан Хабаровскын түмэр замай институт 1975 ондо дүүргэһэн юм. Өдөнэй хубүүн Леонид Улаан-Үдын түмэр замай техникумдэ һурана.

Ажалай ветеран, машинист Владимир Александрович мүнөө "Улаан-Үдэ - Тимлюй" гэжэ маршрутээр поезд жолоодоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. А. Тхоров.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.



схэл. Эхинийн
ин 25, 26-ий
уугта).

Цырен-Дулма
вагай энэ үеэ
лхэн шүлэг эндэ
ар:

тата 78-дахн
омнай,
дээрээ гарабан,
гараа баяртай, —

гэжэ,
наар бултанамнай
мэшгэжэ,
торгон нулаада
ээр орхёод ябабаш.

гай, түрүү асагад,
ай олон түмэнэй
дол болоо. 1978 ондо
гүрэн түрын орден,
нуудаар шагнагдаа.

дууда Хурамхаанай
наалинан Дулгар
ай, Түнхэнэй районой
уза ургуулагша
шкинов, Хориин
йбагна Цырен-Ханда
евагэлшэдэй нэрэнүүд
холтойгоор нэрлэгдээ.

дай барилгашад 1981
ойн хүрэтэр түмэр зам
уялга абаба гээд,
Жамьянов БАМ-наа
ээб.

Эй Министрнүүдэй
эй дэргэдэхи
ационано дээдэ
ийн (ВАК)

мүмэй шийдхэбэрээр
"Буряад үнэн" газетын
тор байһан Даши
ылович Лубсановта
офиин эрдэмэй
ой нэрэ зэргын
ондо (1978 оной
коллективээрээ
хэмди.

**ДАДАРЫЕНЬ
АЛХАЖА
ОЛОХОГҮЙ
ШЭНГИ**

СС-эй ЦК-гай
альна секретарь,
й Верховно Советэй
иймэй Түрүүлэгшэ
жневэй "Бага газар",
н хүгжэлгэ" гэжэ
ар болон ажалшадай
ргалай-политическэ,
ическа хүмүүжэлые
руулжа талаар

зорилгонууд гэрэн
асуудалаар областной
партийна эрбхитэдэй
суглаан боложо, коллектив
бүхэндэ тэдэ номуудые
шэижээн үзэлгэ эхилбэ.
Манай полит-хэргэлые

уулзажа, хэдэн үгэ андалдаха
хубитай байһан хүм.
Түрүүшымни уулзалга
Түнхэнэй аймагай Аршаан
курортдо болоһон юм. Тэндэ
1965 ондо амаржа
байхадамнай, космонавтууд

Пурбожан Нимаевич
Нимаевай хүтэлбэрилдэгшье
наань, эдэ номуудаар
хуралсалдамнай редактор
юндэшьеб өөрөө
хабаадалсадаг болоо хэн.

Эдэ хоёр номуудайнь, мүн
эб найрамдалай түлөө эсшэ
сусагагүйгөөр тэмсэдэгэйн
түлөө Л.И.Брежневтэ
Ленинскэ шан олгогдоо
бэлэй.

Түрэнэн үдэрөөрнь
(декабриин 19)
а ш а р а м д у л а н,
Л.И.Брежневтэ Ленинэй
орден ба Советскэ Союзай
Геройн гурбадахи "Алтан
Одон" медаль 1978 оной
декабриин 21-дэ
барцулагдаа.

Далаад гаран онуудаар
Замбуулиной интер-
национальна экипажнуудай
нийдэхэнь түргэдэцөө бэлэй.
"Аншолон", "Союз"
онгосонууднийдэжэл байдаг
болоһоо хэн. Советскэ
Союзай 2 дахин Герой летчик-
космонавт П.И.Климук
Польшын эрхэтэн Мирослав
Германевский хоёр,
В.Ф.Быковский ГДР-эй
эрхэтэн Йен Зигмунд хоёр,
Н.Н.Руквишников,
Болгариин Георгий Иванов,
Ю.В.Романенко кубинец
Арнальдо Томайо Линдес
хоёртой, В.В.Горбатко, вьетнам
арадай хубуун Фам Туан
гэгшэдэй уласхоорондын
экипажнуудай нийдэлгэ хэды
эхэудха шапартай байгаанье
наа, заншалта үйлэ хэрэг
шэнгээр үзэгдэгэ болоо хэн.

Гэхэ зуура, наһан соогөө
би совет гурбан космонавттай

уулзажа, хэдэн үгэ андалдаха
хубитай байһан хүм.
Түрүүшымни уулзалга
Түнхэнэй аймагай Аршаан
курортдо болоһон юм. Тэндэ
1965 ондо амаржа
байхадамнай, космонавтууд

капитальна номолодо
ашаглагдаһан байна.
Арад зоной ажабайдалай
материальна болон соёлой
хэмжээн хэлбэриншгүйгөөр
дээшэлжэ эхилээ. Энэ үе соо
1525 мянган дүрбэлжэн метр
талмайтай байрын гэрнүүд,
20,4 мянган хүүгэдэй нураха
хургуулинууд, 9440
үхибүүдэй эмхи зургаанууд
болон бусад соёлой-
социальна барилганууд
ашаглагдаа. Л.И.Брежневэй
КПСС-эй ЦК-гай октябрийн
(1980 он) Пленум дээрэ
онсолон тэмдэглэһэнэй
ёһоор, "...Мүнөөнэй табан жэл
хадаа коммунизм тээшэ бата
найдамтайгаар дабшажа ябаа
совет арадай баатаршалгата
хэрэгүүдэй түүхэдэ нэрэгэй
солотой хуури эзэлһэн байна.

В.Терешкова А.И.Николаев хоёр
Монгол оронһоо бусажа
ябахадан хүрэнэн юм.
Тэдэнһээ автограф абаханаа
гадна, гэрэл зурагташье
хамта ороһон байхабди.

Хоёрдохи космонавттай
уулзалгамни түрэл
газетымнай нэрэтэй
холбоотой. Ушарынь гэхэдэ,
1971 оной зун олондо
мэдээсэл тараадаг
хэрэгсэлнүүдэй түлөөлэгшэ
боложо, хотын делегациин
бүридэлдэ ороод, Монголой
Арадай Республикын ехэ
наадамда ошоһон байгааб.
Тэндэ СССР-эй делегацие
хүтэлбэрилжэ, СССР-
Монголой Хани барисаанай
бүлгэмэй түрүүлэгшэ летчик-
космонавт Виктор
Васильевич Горбатко ошоһон
байгаа. Горбаткогой номо
хуршаар харбажа байхадан,
өөрымци буулгаһан гэрэл
зураг бии юм. Залуу
корреспондэгдэ иимэ зол
жаргал үзүүлһэн редакцидаа
баярлагшаб даа.

**РОССИ—МАНАЙ
ЭХЭ ОРОН**

1984 он
республикадамнай ехэ
һайндэр тэмдэглэгдэр
һэмнай. Ушарынь гэхэдэ, 325
жэлэй саада тэрэ Буряад гүрэн
һайн дураараа Россин
гүрэндэ орожо, агууехэ ород
арадтай хэтын хэтэдэ хуби
заяагаа ниилүүлһэн байгаа.

Арбан нэгэдэхи табан
жэлэй гурбан жэл соо
промышленна продукция
худалдаха түсэб 100,2
процентээр дүүржэ,
үйлэдбэрийн хэмжээнэй
ургалта 137 процентдэ
хүрэнэн байна. Энэ амжалта
гол түлэб ажалай бүтээсэ
дээнэлүүлһэнэй ашаар
туйлагдаа.

Соёлой, оюун бодолой
талаар асар ехэ

1980 ОН—арбадахи табан
жэлэй түгэсхэлэй жэл.
"Түгэсхэлэй жэлдэ—
габшагай ажал"—имэлдаа
тэрэ жэлэй урианууд.

—1979-80 онуудта бидэ
барандаа ехэл эршэмтэй
шангаара жалаха болоһобди.
Табан жэлэй даабаригуудые
бүхы дээрэнь дүүргэһын
тулада үлоһнэ хоёр жэлэй
хугасаа соо үйлэдбэрийн
ургалтын эршынэ, ажалай
бүтээсые нилээд
дээшлүүлхэ, бусад олон үрэ
дүцүүдые найжаруулха
хэрэгтэй, — гэжэ

Л.И.Брежнев хэлээ.
Түгэсхэхы жэлэй түгэдэр
алхамууд үрэ дүнгүүдээ
харуулаа. Арбадахи табан
жэлэй эсэстэ
республикымнай
промышленна үйлэдбэрийн
ниитэ хэмжээн анха
түрүүшынхэ 1 миллиард 50
миллион түхэригэй хилэ
дабаа. Энэмнай 1975
онойхитой сасуулхадан, 193
миллион түхэригөөр үлүү
болоо.

Республикымнай хойто
аймагуудта гайхамшагта
хуобилалтанууд болоо. БАМ
баригдажа, урдань хүнэй
хүлэй хүрөөгүй газараар
хүсэгтэ түмэр "хүлэгүүд"
гүйдэжэ эхилээ.

Илангаяа ехэ
бэрхэншэлнүүдые хүдоогэй
ажалнадабажа гараа. Хүдөө
ажыхын материально-
техническэ үндэһэ хуури
бэхижэ. Арбадахи табан жэл
соо республикын хүдөө
ажалһа хүгжөөлгэдэ 529,9
миллион түхэригэй

хубилалтанууд болоо. Бүгэдэ
ниитын уялгата дунда
хуралсалда шэлжэн оролго
дүүрээ.

Республикын арадай
ажыхыда 113 мянган
мэргэжэлгэд, тэрэ тоодо 2,5
мянган эрдэмтэ
хүдэлмэрилэгшэд хүдэлжэ
байгаа.

Иймэ сагта КПСС-эй ЦК-
гай секретарь Н.И.Рыжков
Ленинэй орденго оперо болон
баледай театр соо
эмхидхэгдэрһэн баяр
баясхалантай ороһон байдалда
манай республикын нийслэл
хото Улаан-Үдэдэ
революционто хүдэлөөндэ
городой ажалшадай ехэ
габьяатай байһанайнь, Эсэгэ
оронго хамгаалгын Агууехэ
дайнай жэлнүүдтэ немец-
фашист булимгарагшадтай
тэмсэдэ тэдэнэй хубицаана
оруулһандань, ажыхын ба
соёлой байгуулгада
амжалтануудые
туйлаһанайнь түлөө Ажалай
Улаан Тугай орден барюулаа

Илангаяа ехэ
бэрхэншэлнүүдые хүдоогэй
ажалнадабажа гараа. Хүдөө
ажыхын материально-
техническэ үндэһэ хуури
бэхижэ. Арбадахи табан жэл
соо республикын хүдөө
ажалһа хүгжөөлгэдэ 529,9
миллион түхэригэй

хубилалтанууд болоо. Бүгэдэ
ниитын уялгата дунда
хуралсалда шэлжэн оролго
дүүрээ.

Республикын арадай
ажыхыда 113 мянган
мэргэжэлгэд, тэрэ тоодо 2,5
мянган эрдэмтэ
хүдэлмэрилэгшэд хүдэлжэ
байгаа.

Иймэ сагта КПСС-эй ЦК-
гай секретарь Н.И.Рыжков
Ленинэй орденго оперо болон
баледай театр соо
эмхидхэгдэрһэн баяр
баясхалантай ороһон байдалда
манай республикын нийслэл
хото Улаан-Үдэдэ
революционто хүдэлөөндэ
городой ажалшадай ехэ
габьяатай байһанайнь, Эсэгэ
оронго хамгаалгын Агууехэ
дайнай жэлнүүдтэ немец-
фашист булимгарагшадтай
тэмсэдэ тэдэнэй хубицаана
оруулһандань, ажыхын ба
соёлой байгуулгада
амжалтануудые
туйлаһанайнь түлөө Ажалай
Улаан Тугай орден барюулаа

Илангаяа ехэ
бэрхэншэлнүүдые хүдоогэй
ажалнадабажа гараа. Хүдөө
ажыхын материально-
техническэ үндэһэ хуури
бэхижэ. Арбадахи табан жэл
соо республикын хүдөө
ажалһа хүгжөөлгэдэ 529,9
миллион түхэригэй

хубилалтанууд болоо. Бүгэдэ
ниитын уялгата дунда
хуралсалда шэлжэн оролго
дүүрээ.

Республикын арадай
ажыхыда 113 мянган
мэргэжэлгэд, тэрэ тоодо 2,5
мянган эрдэмтэ
хүдэлмэрилэгшэд хүдэлжэ
байгаа.

Иймэ сагта КПСС-эй ЦК-
гай секретарь Н.И.Рыжков
Ленинэй орденго оперо болон
баледай театр соо
эмхидхэгдэрһэн баяр
баясхалантай ороһон байдалда
манай республикын нийслэл
хото Улаан-Үдэдэ
революционто хүдэлөөндэ
городой ажалшадай ехэ
габьяатай байһанайнь, Эсэгэ
оронго хамгаалгын Агууехэ
дайнай жэлнүүдтэ немец-
фашист булимгарагшадтай
тэмсэдэ тэдэнэй хубицаана
оруулһандань, ажыхын ба
соёлой байгуулгада
амжалтануудые
туйлаһанайнь түлөө Ажалай
Улаан Тугай орден барюулаа

Илангаяа ехэ
бэрхэншэлнүүдые хүдоогэй
ажалнадабажа гараа. Хүдөө
ажыхын материально-
техническэ үндэһэ хуури
бэхижэ. Арбадахи табан жэл
соо республикын хүдөө
ажалһа хүгжөөлгэдэ 529,9
миллион түхэригэй

хубилалтанууд болоо. Бүгэдэ
ниитын уялгата дунда
хуралсалда шэлжэн оролго
дүүрээ.

Республикын арадай
ажыхыда 113 мянган
мэргэжэлгэд, тэрэ тоодо 2,5
мянган эрдэмтэ
хүдэлмэрилэгшэд хүдэлжэ
байгаа.

Иймэ сагта КПСС-эй ЦК-
гай секретарь Н.И.Рыжков
Ленинэй орденго оперо болон
баледай театр соо
эмхидхэгдэрһэн баяр
баясхалантай ороһон байдалда
манай республикын нийслэл
хото Улаан-Үдэдэ
революционто хүдэлөөндэ
городой ажалшадай ехэ
габьяатай байһанайнь, Эсэгэ
оронго хамгаалгын Агууехэ
дайнай жэлнүүдтэ немец-
фашист булимгарагшадтай
тэмсэдэ тэдэнэй хубицаана
оруулһандань, ажыхын ба
соёлой байгуулгада
амжалтануудые
туйлаһанайнь түлөө Ажалай
Улаан Тугай орден барюулаа

Илангаяа ехэ
бэрхэншэлнүүдые хүдоогэй
ажалнадабажа гараа. Хүдөө
ажыхын материально-
техническэ үндэһэ хуури
бэхижэ. Арбадахи табан жэл
соо республикын хүдөө
ажалһа хүгжөөлгэдэ 529,9
миллион түхэригэй

хубилалтанууд болоо. Бүгэдэ
ниитын уялгата дунда
хуралсалда шэлжэн оролго
дүүрээ.

Республикын арадай
ажыхыда 113 мянган
мэргэжэлгэд, тэрэ тоодо 2,5
мянган эрдэмтэ
хүдэлмэрилэгшэд хүдэлжэ
байгаа.

Иймэ сагта КПСС-эй ЦК-
гай секретарь Н.И.Рыжков
Ленинэй орденго оперо болон
баледай театр соо
эмхидхэгдэрһэн баяр
баясхалантай ороһон байдалда
манай республикын нийслэл
хото Улаан-Үдэдэ
революционто хүдэлөөндэ
городой ажалшадай ехэ
габьяатай байһанайнь, Эсэгэ
оронго хамгаалгын Агууехэ
дайнай жэлнүүдтэ немец-
фашист булимгарагшадтай
тэмсэдэ тэдэнэй хубицаана
оруулһандань, ажыхын ба
соёлой байгуулгада
амжалтануудые
туйлаһанайнь түлөө Ажалай
Улаан Тугай орден барюулаа

"Буряад үнэнэй" 75 жэлэй ой

ДАЛААД - НАЯАД ОНУУДАЙ ҮЕ

хэм шуу
"Ахадүү арадуудай агууехэ
бүдэ соо" гэрэн гаршагтай
статьягаа түгэсхэхэдөө,
Буряадай АССР-эй эрдэмэй
габьяата хүдэлмэрилэгшэ
(тэрэ үедөө ааб даа)
Г.А.Санжиевийг гэжэ бэшлэһэн
байна: "Мүнөө агууехэ ород
хэлэ—үндэһэ яһатанай
харилсаанай хэлэ—
мэдэхэгүй нэгэшье буряад
хүн байхагүй" гэжэ
омогорхонгөөр хэлэһэн
гээшэ. Харин түрэл хэлээ
мэдэхэгүй шүүл мүнөө
үсөөржэ байгаа бэшэ ха гү...
Теэд Россин гүрэнэй бүридэл
соо байгаад, хэлыень
мэдэхэгүй гэжэ яаха
һэмбибди. Поэт Солбон
Ангабаев энэ талаар зүб
бэшэ:

Россин тэнгэри үндэр даа,
Олон сая мүшэдөөр түгэд
даа.

Россин тэнгэри сэлмэгхэн
даа,
Орондоол адли тэниглэн
даа.

...Энэл гүрэнэй дэбисхэр
дээрэ амар жаргалтай,
"Эрхын шэнээн бөөтэй аад,
эрэ хонгор дуутай" буряад
арадны ажаһуугаа, ажаһууна,
ажаһуухашье" гээлдэа поэт.

**В.ТОКТОХОЕВА,
Буряад Республикын
соёлой габыяата
хүдэлмэрилэгшэ,
редакциин ветеран.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: редакциин
ээлжээтэ летучка дээрэ
газетын хүдөө ажыхын
таһагые даагша Б.А.Гылыков
элидхэл хэжэ байна.

(Редакциин архивһаа).

АГААРАЙ ДОЛГИНДО АРАД



"Улаан-Үдэ хэлэжэ байна. Сайн байна, хүндэтэ нүхэдүүд! Буряадаймнай радиом үнөөдэрэй нгөө дамжуулгануудые эхилбэ" - гэсэн үгэнүүдээрээ диктор Батор Цыбенев үглөөнэй 6 часта агаарай долгиндо гарадаг. Мүнөөдэр Буряадаймнай радиогой байгуулагданаар 65 жэлэй ой гүйсэбэ. Хүндэ хүшэрнше, байртай, урматайнше үе сагуудта радиогоо шагнааар байнабди. Түрэл хайхан хэлэмнай, уянгата гоё дуу хүгжэмнай, үлгы тооигто шоганнай, домогтүүхэтэ сагнай булта агаарай долгёор, радиогой шэдеэр сэдхэлтэймнай холбогдодог.

- Радио шагнадаггүй хүнүүд үсөөн байха. Илангаяа мүнөөнэй хүлгөөтэй, орёо хүндэ сагта ажаһуужа байхадна, түби дэлхэй дээрэ, гүрэн түрэ соомнай, республикадамнай боложо байхан үйлэ хэрэгүүдые эгээ түрүүн агаарай долгёор дамжуулагданаан һонинууд сооһоо мэдэжэ абанат. Манай журналистнууд Буряад орон соохи байдалые харуулан, телевидени, газетэнүүдхээ урид радио шагнашадтаа саг соонь дуулгажал байдаг, - гэжэ Буряадай гүрэнэй телерадиокомпаниин генерална директорэй орлогшо Д. О. Эрдынеев хөөрэхэдөө, радиодо хамта дээрэ 70 гаран хүн ажааладаг, тэдэнэй 12-ынш буряадаар, 15-ниинш ородоор, 1-ниинш эвенк хэлэн дээрэ дамжуулгануудые хэдэг. Радиогой оркестртэ 27 хүн. Дикторнүүдэйнь тоо - 16. техническа хүдэлмэрилэгшэдэй - 20. Тэдээнһээ гадуур республикын аймагуудай, гороудуудай хэлхээ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэнэ комитедтэ оролсоно. Радиокomiteдэй урдаа хараха радио-

телевидениин дамжуулгын түб (РТПЦ) бэлдэгдэһэн бүхы дамжуулгануудые агаарай долгиндо гаргадаг амин шухала нэгэ шатань болоно.

Буряад оронойнгоо үргэн уужам газар дайдаар ябажа, ажална ард зонтой, уулзахиң түлоо холо, ойрын командировконуудта ябах хэрэгтэй. Урдандаа радиогоймнай журналистнууд хүнгэн хүнгэн машинаудтаа һуугаад, холые холо гэнгүй гүйлгэдэн ябанадаг бэлэй. Тэд мүнөө мүнэгэ ганганай хомор сагта ойрын нотагуудаарнше ябаад ерэхэнш бэрхэгтэй болоо.

Тиибэшнше эдэ нүхэднай арга хургаяа оложо, засагай дээдын зургаанай хүдэлмэрилэгшэдэй ямар нэгэ аймаг гарахадань, тэдэнгтэй машинадань һуулсаад, командировкодо ябаад ерэдэг.

Недели бүхэндэ заал наа, дамжуулга бэлдэдэг, нэгэ редакторые хүдөө һуурипуудаар ябажа ерэхыень эльгээнэбди. Мүнөө энэ хүндэ шахардуу байдалай үе сагта арай шамай ажамидаржа байхан ард зонойнгоо ажабайдалые харуулаагүйдэ аргагүй. Буряадаймнай телевидение

олон аймагуудай хүн зон хараһагүй. Жэлшэнш "Ариг Ус", "Тивиком", ОТБ гэхэ мэтын теле-дамжуулгануудые гансал эндэхи хотин зон харадаг. Республикымнай газетэнүүд хольнай аймагуудта хэдэн гүдрөөр хожомдожо хүрэдэг. Тиимэһээ хүдоогэймнай зон гансал радиогоо шагнажа, һуулиин мэдээсэлнүүдые дуулана хан юм.

Буряад хэлэн дээрэ үгэдэн мэдээсэлэй таһагта дүрнэл эхэтэй бэрхэ бэрхэ олон журналистнууд хүдэлдэг. Данидондок Амоголонов анхандаа "Буряад үнэн" газетэдэмнай олон жэлдэ корреспондентээр ажаллажа байханаа радиодо ажадда ороһон

юм. Мүнөө тэрэ "Үгэдээр, мүнөөдөр, үглөөдөр" гэһэн дамжуулга бэлдэжэ, агаарай долгиндо гаргажа байдаг. Тус таһагые даагна М.Ш. Дагбаева тухай онсо талгожо хэлэмээр. Мария Шагдаровнагай урин зохиод, зоолэхэн хоолойе радио шагнашад үнинэй таниха болоһон байха.

-Түрүүнээр эдэ хүдэлжэ эхилэхэдэ, айдаһамни хүрэгшэ бэлэй. Микрофон гартаа барияд тодоор үгэ хэлэжэ һураха гэһэнэ шигэшнше бэлэн хэрэг бэлэ. Нэгэдэхээр, жонхони хайхан буряад хэлээр хайн мэдэхэ байха ёһотойш. Энээнһээ гадуур журналистын бэлиг шадабари хэрэгтэй. Гэхэтэй хамта, энэ

ажалда һураад хүдэлжэ байхадна намда һонин байгша Республикыһаа ажабайдалаа гүн урасхал соо ябажа, хараһан шагнаһан юумээ мандаһа дээрэ бэшэжэ, хүн зондоо мэдээсэхые оролдохон, - гэжэ дүрнэл эхэтэй журналист хэлэнэ һэн.

Һүүдэй жэлнүүдтэ дэрлэдэ ноёдой талаһаа "ингэ, тингэ" гэжэ зонхилодо боложо, бээ дааһаад, оор оочин хараа бодоһойгоор хүдэлжэ эхилээр байхадна, суглууһан материалнууднай хүн бүхэнш һонирхол татана гэжэ өһөздөөшнше ойлгодог болообди гэжэ мэдээсэлэй таһагые даагшын хэлэхэдэ, дээдэ засагаймнай буряад толгойлогшонорой олоһинь анхандаа түрэл хэлээр мэдэдэггүй байгша бэлэй гэхэдэмни, Мария Шагдаровна дэмжэжэ, мүнөөнэй дарганар түрэл хэлэндэ яһала бараг болонхойнууд, интервью абахадамнай асуудалнуудтамнай харюусаад лэ байгша гээ һэн.

Хори гаран жэлдэ радиокomiteдгэ габалгаряагүй хүдэлжэ байһан дүрнэл эхэтэй журналист, радиогой ахмад редактор Николай Иванович Макаровай хоороо шагнахада һонин: "Радио шагнашад диктор бүхэниемнай мэдэхэ, хоолойгоорнш таниха болоһон. Аяар 20 гаран жэлэй хугасаад дикторээр ажаллажа байһан Буряад Республикын арадай артист Батор Цыденович Цыбенев, Буряад Республикын габьяата артист диктор Цырен Хаанда Очировна Даниева гэгшэдэй үглоо бүри ээлжэлэн ард зоноо мэдүмнэлхэдэнь, зүрхэ сэдхэхэдэ ямар бэ даа дулаахан мэдэрэл гүрэдэг. Тэрэнэй һүүдээр ород хэлэн дээрэ Л.Ерофеева Е.Колкова



ЭЛЭЙ ОЙДО

ДЭГНЭЭ АМАРШАЛДАГ НҮХЭДНЭЙ...

шадабаритайгаар хөөрөлдөө хэжэрхихэ. Энэ журналист хэлэ бэшгэй факультет эрхимээр дүүргээд, хүгжэмэй таһагта хүдэлжэ эхилээд байһанаа, микрофоноо хэлгэжэ, мэдээсэлэй таһагта ороһон юм. Энэнь зүбтэй. Татьяна һайн абари зантай, ямарһые дуугүйхэн хүниие хүхэрээд, дуугаруулжархиха шадалтай. Энэ нүхэрэйнгөө агаарай долгиндо гарахыда, аятай зохид байдаг.

Манай республикын засаг түрэн ажал хэрэгүүдые адунгүй, радиогоор тоб байса дамжуулжа байдаг "Гуламтын" эзэн Баяр Бодивнай бүүдүхэн тодо хойлой бултанай һонирхол гатадаг байһаниинь эли. Нарадаа нэгэ удаа дамжуулагдадаг "Боди сөдхэл", "Тоснто шотаг" гэхэн програмануудай агаарай долгиндо гарахыда, "Үгэндэ" үни удаан хүдэлһэн Владимир Доржиевич Жигжитов нүхэрэйнгөө хоолойе ганжа сөдхэлээ баярлаулаад абадагди.

Буряад арадынгаа ёһо заншалые, соёлые, түүхые болон бусад дэмбэрэлтэ хэрэгүүдые

бүри радио-шагнашадгаа мэдэсэжэ байхые оролдонобди. Мүнөө хэды хүндэ хүшэр сагай боложо байгааһые һаа, хүн зомнай өөһэдынгөө хүсөөр ажабайдалаа һайжаруулхые оролдоно. Булта хүнүүд гараа дэлгээд ажал хэнгүй һууна гэхэдэ, алдуу болохо, олонийн эдэрб аргаар байра байдалаа һэргээжэл байна, — гэжэ буряад

дамжуулануудай ахамад редактор Доржо-Норбо Сампилович Сулытимов хөөрэхэдөө, түрэл коллективэйнгөө хэжэ байһан ажалье яагаад үшөө саашань һайн тээшэнь хубилгажа, дамжуулануудай һонин болгохо тухай бодожо байһан һаналаар хубаадаба.

Бултанаймнай дура сөдхэлые бумһан "Баян талын аялга" гэхэн хүгжэм, дуунай, һайхан дамжуулаа хүржэ эрбээбди. Энэ дамжуулые Наталья Цырендоржиевна Дымбрылова бэлдэжэ, агаарай долгөөр эдэлүүдэг. Сөдхэлэй оёорһоо гараһан, шэхэндэ аятай



зохидоор уянгалуулан, зобдоноор "Амар сайн, хүндэтэ нүхэдүүд! Долоон хоногтоо нэгэ удаа гарадаг "Баян талын аялга" агаарай долгиндо"... гээд эхилэхэдэнь, түрэл буряад хүгжэм дуунуудаа шагнахыаа бэлдэхэн.

Мүнөөдэр Буряадаймнай радиогон 65 жэлэйнгээ һайндэрые тэмдэглэжэ байхыдэнь, ойдонор, радио-шагнашадань, агаарай долгөөр амаршалдаг нүхэдтөө бүхы һайн һайханые хүсэжэ, дамжуулануудтнай үшөө һонин, шэхэнэй хужар боложо байг эг гэжэ хүсэнэбди.

Галина ЗАНАЕВА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Буряад Республикын арадай артист, диктор Б.Ц.Цыбенов; (зүүн гарһаа) буряадай арадай уран зохёолшо, Буряадай гүрэнэй телерадиокомпаниин генеральна директорэй орлогшо Д.О.Эрдынеев, буряад хэлэн дээрэ дамжууланууды бэлдэдэг редактор М.Ш.Дагбаева, миндаһан дээрэ абяа буулгагша оператор Н.В.Малеванная, Россин габьяата артист, буряад редакциин ахамад редактор Д.Н.С.Сулытимов; Буряадай гүрэнэй "Байгал" гэжэ радиотелекомпаниин зохёохы болон техническэ албанай хүдэлмэрилэгшэд; миндаһан дээрэ абяа буулгадаг оператор Дарима Субанова, найруулагша Н.И.Мальцева; (зүүн гарһаа) дамжууланууды бэлдэдэг таһагые даагша В.И.Ширабон, Буряад Республикын габьяата артист, диктор Ц.Х.О.Дашиева; (зүүн гарһаа) социально-экономическа асуудалнуудаар дамжууланууды бэлдэдэг редактор, Буряадай соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ, Буряадай журналистнуудай Ярослав Гашегай нэрэмжэтэ шангай лауреат В.Д.Жигжитов; экономическа асуудалнуудаар дамжууланууды бэлдэдэг редакциин редактор В.Н.Толстихин; (зүүн гарһаа) политическэ асуудалнуудаар дамжууланууды бэлдэдэг редактор Б.Ц.Бодиев, ород хэлэн дээрэ дамжууланууды бэлдэдэг редактор Э.Ц.Гомбоева, ород хэлэн дээрэ уран зохёолой дамжуулга бэлдэдэг редактор Н.И.Ильина, хүгжэмэй редакциин редактор Н.Ц.Дымбрылова, уран зохёолой таһагай редактор, Россин уран зохёолшодой холбооной гэшүүн Д.Р.Доржиева; (зүүн гарһаа) ажалай ветеран, Буряад Республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Э.А.Родионова, редактор Н.Ц.Дымбрылова; хүүгэдтэ зорюулагдадаг дамжуулануудай редакциин редактор З.Н.Коноворова.

М.ШАНТАКОВОЙ фото.



шүдэгүүдэй хоёр ном Буряад Республикын гүрэнэй шанда дэмжүүдэгдэ гэжэ мэдэнэбди. Ород хэлэн дээрэ бэлдэгдэжэ, агаарай долгиндо гарадаг мэдээсэлэй таһагые даагша, редактор Т.Н.Подберезкинагай хэв явсуу хамта командиронкодо явахыда хүржэ эрбээбди. Татьяна Николаевна хүхрүү зантай, сөдхэлээр уужам нүхэр юм. Микрофоноо бариад, ямарһые хүнтэй оорын онсо



Һэргээлсэжэ байһан "Ёһо" гэхэн дамжуулаада гэр бүл ороо хабаадалсажа байхыдэнь болохо. Энэ программые яаралгүйхэн һуужа шагнахыда, эхэ һонин, хүн бүхэндэ туһагай зүбшэл заабари нууд үгтэжэ байдаг. Энэнь нарадаа нэгэ удаа гарадаг.

— Аймагуудай хүдөө ажахы ажал хэрэгүүд тухай үдэр



К. К. Рокоссовскийн түрэнхөөр 100 жэлэй ой



сэрэгшэдэй габьяа тухай", Р. командирай хүтэлбэрлэлэн частиин сэрэгшэд эмхидхэл хайнтай, айха хүрдэхые мэдэнгүй дайладана, дайсанай сэрэгшэдые энэ тэрэ пунктнуудһаа үлдэбэ гэхэ мэтэ найшаалтай статья, мэдээсэлнүүд толилогдодог байһан юм. Уданшьегүй "Р" гэнэн нюуса үзэг олондо мэдэжэ болоод, Москва шадар дайладһан Константин Константинович Рокоссовскийн хүтэлбэрлэлэн армийн сэрэгшэд баатар габьяа харуулдаг байгаа ха юм.

Удаань Брянскийн, Дюной, Түбэй, 1-дэхи, 2-дохи Белорусскийн фронтнуудые ударидаһан Рокоссовскийн ёһотой полководецей бэлиг шадабаритобойжо гараһан байна. Константин Рокоссовскийн хүтэлбэрлэлэн сэрэгшэд 1941 ондо Смоленск, Москва шадар болоһон дайн байлдаанда, Сталинградтай, Курска дүхэригэй, Белоруссида, Зүүн Пруссида Зүүн Померанай, Берлин хотые абаха ехэ тулалдаанда ороходоо эрэлхэг

үгэхэб!" Рокоссовский тэрэ дороо олон сэрэгшэдые суглуулжа, тусхай содиненитэй болоһон байгаа. Нэгэтэ дайсанай булюу хүсэнһөө тэрбелхэ ханаатай сэрэгшэдэйнгээ гэдэргээ сухариха үедэ, хоёр метр шахуу үндэр, томо найхан бээтэй Рокоссовский, артиллерийн начальник, генерал И. П. Камератай сэрэгшэдэйнгээ урдаһаа бодоходо:

- Байгыт! Хайшаа гүүлдэнэт. Гэдэргээ! Харана гүт? Генералнууд зогсожо байна! - гэжэ сэрэгшэдэй нэгэнзыйн хашхархада, булта окоп соогоо орожо, дайсанай урдаһаа буудалдажа ороһон юм.

Рокоссовскийн энэ бүлэг удаань 16-дахи армийн бүридэлдэ оруулагдажа, тус армийн командиараар Рокоссовский томилогдоһон байна. Рокоссовскийн ударидаһан армийн сэрэгшэд Волоколамска руудобтолһон дайсанай танкнуудые ходоха талаар мэргэшэжэ, тэдэнэртэ шилээдгүй ехэ хороодто хэдэг айлгадаг, хүрдөөдөг байһан юм.

ХЭЗЭЭДЭШЬЕ МАРТАГДАХАГҮЙЛ!

1941 ОНОЙ намарай һарануудта манай ороной фронтнууд дээрэ аймшагтайхан байдал тохёолдоод байһан гэһнэ. Шухаайрһан фанис булимтарагнад Эхэ ороноймнай нивсэдэ - Москва хото үгхөө, мүнөөгүй эвэхэ ханаатай газарһаа ерүүд байгаа ха юм. Тиихэдэ Гитлер Улаан талмай дээрэ Илаалтын жагсаал-парад үндэрлэхэбди гэжэ сэрэгшэдгээ найрхалһан бүхыдэхэйдээрэ үздүүлһэн байгаа. Гансал энэ үдэрһын хэзэе юм, хэлэжэ шадахагүй байһан юм.

- Та, Москва хотодо дайсанһаа абаржа шадаха аргатай, найдалтай гүт? - гэжэ тийхэдэ Сталин Жуковһаа асууһан байгаа.

- Москвагаа дайсанай һабарта дайруулангүй, хэлсээнгүйгөөр абарха аргатайбди, - гэжэ Жуков тийхэдэ найдамтайгаар харюусаһан гэхэ.

Г. К. Жуков тийгэжэ хэлэхэдээ, сэрэгэй бүхы хүтэлбэрлэлэнгэдэй һанал, бодолдо найдаһан, эгигэрһэндээ хэлэһэн байгаа бшуу. Мүн тэдэ үдэрнүүдтэ Москва шадар дайладжа, байһан армиее ударидагша генерал-лейтенант Рокоссовский Волокамска шоссе шадарай байра соогоо "Красная звезда" газетын тусхайта корреспондент П. И. Трояновскийтой хөөрэлдэхэдөө, иигэжэ хэлэһэн байдаг: "Мүнөөдөө манай орондо хүндэ байдал тохёолдоод байна. Зүгөөр дайсанаа илахабди. Москва шадар дайладжахада Берлин тухай ухаан бодолдоо хадуужа абаха шухала. Берлиндэ заатагүй хүрэхэ зорилготойбди. К. Рокоссовский. 1941 оной октябрийн 29, - гээд корреспондентдэ бэлэглэлэн каргын үрөөһэн булан дээрэ бэлэһэн байгаа.

Агууехэ Илаалтын мүнэдлөөр 50 жэлэй ойн байрай үдэрые тэмдэглэхэеэ байһан үедэ полководецей бэлэһэнгэдэ үгэнүүд бидэнэрые омог баяраар хаялана. Тиихэдэ холын харагтай эдэ үгэнүүд фронт дээрэ ямар ехэ нүлөөтэй байгаа гэһнэб! 1941 оной намарай һарануудтай үедэ түбэй газетнүүдтэ толилогдоһон "Нюуса, Р. командирай

зүрхэлэйгөөр дайладжа гараһан гэжэ түүхын хуудалһанууд гэршэлнэ.

КОНСТАНТИН Рокоссовский Ослэ ороной хамгаалгын Агууехэ дайнай эхилһэн түрүүһын үдэрһоо шухата ехэ тулалдаанда оролоһон гэжэ мэдэнбди. Дайнай эхилһээр турбан хоногой үндэрөөд байхада, корпусой командир Рокоссовский дайсанай булюу хүсэгэйгөөр довтолһон бүлэг сэрэгшэдые зогсоожо, Баруун-Урал фронтын сэрэгшэдгэригтэй туһалмжа үзүүлһэн юм. Ушар юуб гэхэдэ, Луцк хото шадар манай бүлэг сэрэгшэд дайсанай олон тоото танкнуудта диилдэжэ, фронтын штаб болон бусад сэрэгшэд хүндэ байдалда ороод байһан юм. Энэл үедэ гэнгэ бии болоһон манай ороной сэрэгшэд дайсание хүрдөөжэ, өөһэдынхидгөө хүлээгдээгүй ехэ туһаламжа үзүүлһэн байгаа. Юундэ хүлээгдээгүй юм гэхэдэ, Рокоссовскийн корпус тийхэ үедэ түргөөр дабшаха машина, техникэшьегүй байһан байгаа.

Харин хүбэлгэн ухаатай командир резервдэ байһан нэгэ бүлэг автомобильнуудые буляжа абахын тооной эзэмдээд, ябаган сэрэгшэдээ һуулгажа, дайсанай урдаһаа табиһан байгаа бшуу. Энээнэй һүүлдэшье хүндэ хүшэр байдалтай тохёолдоходо шухала удхатай, түргэн шиидхэбэри абажа, дайсанай урдаһаа хэдэн удаа ороһон баримтанууд Рокоссовскийн эрэлхэг зүрхэтэй командир байһые гэршэлжэ үгэнэ. Нэгэтэ 1941 оной июль нарада Москва дуудуулжа ошоод, Ярцево шадар бүлэг сэрэгшэдые тологтойжо байлдаанда орохо даабари абаһан байгаа. Тиихэдээ Смоленск хотые эзлэхээр заадаһан дайсание зогсоохо ёһотой һэн. Рокоссовскийн эдгээрэхэдэ, Баруун фронтые командалжа ябаһан С. К. Тимошенко иигэжэ хэлэхэ: "харана гүт, тэрэ харгыгаар, нэгэ, хоёр бүлэг болоод сухариха ябаһан сэрэгшэд, машинануудые. Эдэнэрые шадаал һаа, зогсоожо, дайсанай урдаһаа довтологты! Ара талаһаа сэрэгшэдэй нэмэжэ ерэхэдэнь, хоёр-гурбан дивизи нэмэжэ

ҺҮҮЛДЭ Түбэй фронтын командалгын болоһон Рокоссовский Курска дүхэригтэ дайн байлдаанда дайсанай урдаһаа зүрхэлэйгөөр довтолжо, богони саг соо илаалта туйлаһан байһа.

1944 ондо "Багратион" гэжэ довтолго хэтын урда тэрэ 1-дэхи Белорусска фронтын сэрэгшэдые хоёр шилээдэйгөөр дайн байлдаанда оруулаха гэнэн дурадхал Рокоссовский Ставкада оруулаһан юм. Харин Ставкин һанамжаар хадаа Белоруссийн газар байда абахын түлөө дүрбэн фронтын сэрэгшэд хабаадуулагдаха ёһотой байгаа. Ехэ хөөрэлдөөнэй удаа Рокоссовскийн һанамжа дурадхал баталагдажа, түргэн саг соо Белоруссийн бүхы хото городууд дайсанһаа сүлөөлэгдэһэн юм.

Бүхы юумэн найнаар эхилбэл, найнаар дүүрэдэг гэнэндэл адли, Рокоссовский түбһэн бэрхэшэлнүүдһээ сухарихагүй, айнгүйгөөр өөрынгөө абаһан шиидхэбэри бээлүүлдэг һэн. Зүгөөр эдэ бүгэдэнь буруу хүрөө һаа, юунэй болохые өөрөө найн ойлгодог байһан юм. Юуб гэхэдэ, тэрэ үеын НКВД-гэй харага муухай һабарай ямар үйлэ хэрэгүүдые хэжэ шадаха байһые өөрынгөө бээ дээрэ үзэһэн хүн ха юм. Тэрэ 1937 оной августһаа 1940 оной март һара хүрэтэр шорон түрмэдэ һууһан байгаа. Тиибэ яабашье һаа, өөрынгөө шиидхэбэри бээлүүлхын түлөө үнэн зүрхэнһөө ородожо гарадаг байһаниинь ойлгосотой.

Энэмнай полководец Рокоссовскийн талаан бэлиг, хүн ёһоной, эрэлхэг зоригтой хуби заяан боложо мүнцэлөө гэһнэ. 1945 оной июнийн 24-дэ Москва хотодо Илаалтын Парадые хүтэлбэрлэхэ гэнэн Правительствын хүндэтэй даабарида маршал Рокоссовскийдо даалгагдһаниинь эдэ бүгэдые гэршэлнэ.

Манай орондоготор сууга полководецей түрэнхөөр 100 жэлэй ой тон үргэнөөр эдэ үдэрнүүдтэ тэмдэглэгдэжэ байна.

Алексей ХОРЕВ, ("Красная звезда")

5, ВОСКРЕСЕНЬЕ

КАНАЛ "ОРТ"

- 07.00 Телеутро.
10.00 Новости.
10.15 "Новая жертва".
11.00 В мире животных.
11.40 Пока все дома.
12.15 Играй, гармонь любимая!
12.45 Мультфильм:
13.00 Новости.
13.10 Международный фестиваль детских и юношеских программ стран СНГ.
13.40 Мультфильм.
14.05 Фильм - детям: "Новогодние приключения Маши и Вити".
15.15 Брэйн-ринг.
16.00 Новости.
16.20 "Космические спасатели лейтенанта Марша".
16.45 Фильм-сказка "Три толстяка".
18.15 Повесть о нормальной челове-ке
18.30 Вокруг света.
19.00 Новости.
19.20 "Новая жертва".
20.10 Час пик.
20.30 Джентльмен-шоу.
21.00 Моя семья
21.45 Спокойной ночи, малыши!
22.00 Время.
22.45 Комедия "Индеец в Париже"
00.35 Футбольное обозрение.
01.05 Пять признаний в любви. Премия "Триумф".
01.50 Новости.

КАНАЛ "РОССИЯ"

- 07.00 Утренний экспресс.
07.55 Деловая Россия.
08.20 Мультфильм
08.55 Ретро-шлягер.
09.20 Мультфильм
09.35 L-клуб
10.05 Лотто-миллион
10.20 "Клубничка"
10.55 "Санта Барбара"
11.40 Торговый дом
11.55 Деловая Россия.
12.40 Детские новости
13.00 Вести
13.15 Мультфильм
14.25 X/ф "Близнецы в зоопарке".
16.00 Вести
16.20 Грош в квадрате.
16.45 Момент истины.
17.10 К-2 представляет...
18.05 Волшебный мир Диснея.
19.00 Вести.

БУРЯТСКОЕ ТВ

- 19.20 Мультфильм.
19.30 Панорама Бурятии.
20.05 Кинозарисовка "Зима"
20.15 Буряад орон.
20.50 Курьер.
21.00 МТК-регион (7-й выпуск).

КАНАЛ "РОССИЯ"

- 22.00 Зеркало
23.00 "Санта Барбара"
23.55 Русское лото.
00.40 L-клуб.
01.15 На коне.

"ОТВ"

- 9.00 Мультфильмы.
9.30 Ералаш.
9.50 Мир животных.
10.45 Реклама. Ретро-фильм: "Женитьба Бальзамина".
12.15 Эрмитаж.
12.45 Music Box.
13.15 М/ф "Необычное путешествие".
13.35 Реклама. Фильмы России: "Ночные забавы".
15.15 Реклама. Суперсериял "Секретные материалы".
16.15 Д/ф "Рождество Христово".
16.40 М/ф "Новое платье короля".
17.00 Клип-презент.
17.30 Реклама. Фильм недели: "Всевидачий".
19.35 Реклама. Комедия на канале: "Подарок на Рождество".

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Редактор А.Л. АНГАРХАЕВ.

РЕДАКЦИОННОКОМПЬЮТЕР С.Д.РИНЧИНОВ (редакторай орлогшын), Б.М.Ж.БАЛДАНОВ (харюусалгата секретарь), Р.Б. ГАРМАЕВ (Буряад Республикын Президентин ба Правительствоын аппарат), Д.Д. СУИДАРОН (Буряад Республикын Арадай Хурал), талгауудые даагшад: Г.Х.ДАШЕЕВА, Ц.Ц. ДОНДОГОЙ, С.Д.ОЧИРОВ, Л.В.САМБЯЛОВА, В.Н.ПИНГАЕВ (хэбэлэй директор).

Манай адрес:

670000, Улаан-Удэ, Калантаршинскийн үйлэс, 23, "Буряад үнэн" газетин редакци.

Газет хэблэлэй 2 хуудһан хэмжээтэй. Индекс 50901. Хэбл 4317. Хэблэлдэ туснаадаһан саг 17.00.

"Республиканска типографи" гэнэн АО-до газет хэблэгдээ. Директорийн телефон: 2-40-15. Б-0079-дэхи номертойгөөр бүридхэлдэ абтанхай. Заказ № 7920.

Редакциин телефонууд: редакторай - 2-50-96, приёмнын - 2-54-54, редакторай орлогшын - 2-68-08, харюусалгата секретарийн - 2-50-52, секретарийдай - 2-62-62, талгаууд: үндэрлэлэй болон политическэ асуудалнуудадар - 2-55-97 (даагшаны), 2-61-35, 2-34-05, экономикын - 2-64-36 (даагшаны), 2-63-86, 2-61-35, соёлой болон гүүхын - 2-60-21 (даагшаны), 2-57-63, залуунуудай, оюутанай ажабайдалай болон олонийтын хүсэлмэрини - 2-54-93 (даагшаны), 2-69-58, мэдээлэл болон сонсохолой - 2-66-76, 2-67-81, корректорүүдтэй - 2-33-61, компьютерна гүбэй - 2-66-76.

"Бурятия" хэбэлэй телефонууд: директор - 2-49-94, бухгалтери - 2-23-67, вахта - 2-35-95.